

D. D.

APHORISMI MISCELLANEI,

Quos

Suffragante Ampliff. Ordine Philosoph.

SUB UMBONE

D^N. PETRI KALM.

S. S. Theol. DOCTORIS, Oeconom. PROFES. Reg. & Ord.
Nec non Acad. Scient. Holm. Membri,

Pro GRADU

Publico bonorum examini submittit

GABRIEL REIN,

V. D. Minister

OSTROBOTNIENSIS.

IN AUDITORIO MAJORI DIE III. JULII
ANNI MDCCLXIX.

H. A. M. S.

ABOÆ,

Impress. JOH. CHRISTOPH. FRENCKELL.

APHOR. I.

Quemadmodum materialismus, cui non minus hodiernis temporibus, quam antiquioribus perplurimi mortalium adhærent, non tantum e diametro veræ & æternæ hominum Saluti repugnat, verum etiam fundamenta Reipublicæ penitus evertit; ita & industriam illorum haud improbamus, qui nostra ætate argu-

gumentis gravissimi ponderis, ex principiis rationis non modo immaterialitatem sed etiam ipsam immortalitatem Animæ humanæ demonstraverunt. Quia evicta animarum immaterialitate, firmissimo tamdiu stare talo putaverimus immortalitatem, quamdiu rationibus apodicticis non adstruere valent adversarii DEum animas humanas destruere vel-
le; Quod tanto minus fieri posse nobis certo certius persuademus, quanto clarius gloria Divina, in æternum illustranda, contrarium nobis inculeat.

APH. II.

Qui libertatem hominis naturalem, seu illam, quam in statu naturali extra societatem civilem mortales haberent, per civitates initas nimium quantum limitatam esse contendunt, vereor, ne notionem libertatis veræ cum notione licentiæ confundant. Nam ut cuicunque hominis statui nihil convenientius esse, quam veram securitatem & felicitatem, quilibet ultro concedat, ita nec

fini civitatis quicquam magis congruit, quippe qui una cum salute publica singulorum civium veram non minus felicitatem quam Securitatem intendit. Hinc, re justa mentis lance pensitata, fudo clarius patescere arbitramur, libertatem naturalem veram juri-
bus sibi a natura concessis utendi per imperia civilia potius defensum quam destru-
ctum iri. Nam jura a natura concessa in statu naturali continuis non minus quam periculosissimis pravorum patere insidiis, nemo negaverit, modo pravitatem hominum vel tantillum agnoscat; Imperia vero civilia huic pravitati, ne vesane & pro lubitu sæviat, justos ponunt limites, & unicuique tutiorem jurium suorum usum vindicant.

APH. III.

Sunt quidem multi, qui in Patria nostra agriculturam ita solam colendam urgent, ut fabricas & reliquas artes manuales tamdiu si non penitus negligendas, certe mino-
ri

ri animi fervore, quam his temporibus quidam adstruunt, colendas, adferere non dubitent, quamdiu agricultura in fastigium suum nondum sit evecta. Videntur autem hi magis ingenio suo quam veritati indulgere. Nam licet & in altera parte facillime peccari posse lubentissime concedamus, nihil tamen evidentius existimamus, quam quod agricultura, si non totum, certe maximam floris sui partem fabricis aliisque artibus utilibus debeat.

APH. IV.

Leges Oeconomicas ejus indolis ferre, ut nunquam emendatione indigeant, vel ut mutationem subeant, non sit necessum, tanto minus possibile est, quanto certius constat, sagacitatem humanam ceu limitatam mutationibus rerum futuris earundemque in Oeconomiam operationibus prævidendis nunquam sufficere. Nam casus speciales futuros, qui haud raro liberis hominum actio-

nibus suam debent originem, prævidere, illisque rite moderandis, ut Oeconomix detrimento esse nequeant, leges adaptare & adornare, solius Divinæ est sapientiæ.

APH. V.

Rex, qui agriculturam negligit, aut frigide saltem tractat, frumentaue ab exteris quotannis emit, multiplici modo peccat. Nam pecuniam, nervum rerum gerendarum, evehit, incremento civium obstitit, & tempore belli patriam summis periculis exponit. Tanto majorem autem imprudentiam, ne dicam dementiam, prodat, tantoque in majus discrimen adducitur, si maximam frumenti illius copiam a vicino, contra quem interdum hostilia arma ipsi ferenda sunt, comparet; hostem enim eo & opulentiores & fortiores reddit, numerum subditorum hostis auget, suorum vero minuit, & ingruente bello tales sæpe conditiones pacis, quales hosti placent, recipere cogitur. Verbo: Talis rex vicini sui
Clien

ens fiduciarius fere potius, quam soli sui Dominus dicendus est.

APH. VI.

Patriam nostram longe pluribus millio-
nibus hominum, quam quas nunc possidet,
alimenta præbere posse, tuto asserimus; eo
usque autem excoli posse, ut tot incolas,
quor aut ejusdem area Chinæ, aut Regio e-
jusdem magnitudinis in australibus Europæ
partibus, aut sub mitiori cælo collocata, &
debita diligentia culta, alat, ob plures ra-
tiones impossibile plane videtur.

APH. VII.

Clima Fennicum, paludibus, quibus
patria abundat, industria incolarum exsicca-
tis, longe mitius & magis frugiferum reddi,
quivis videt.

APH. VIII.

Plus amore propriæ & præconceptæ
opinionis quam veritatis, ducuntur, qui in
nu-

nutrimento plantarum seu principiis vegeta-
tionis exponendis, aut terræ, aut aquæ, aut
aliis ingredientibus, primas aut fere totum
tribuunt. Tutius est omnia ea, quæ analy-
fis Chemica plantas continere prodit, amice
in nutrimentum eorum conspirare, dicere.
In praxi autem agriculturæ tutissimam viam
instat, qui tale lætamen agro conciliat, de-
bitoque modo distribuit, quod multo o-
leo & sale abundat.

